

TRIALACHA CAIGHDEÁNAITHE SA GHAEILGE DO GHAEILSCOILEANNA AGUS SCOILEANNA GAELTACHTA

Fiona Nic
Fhionnlaoich,
Coláiste Oideachais
Froebel.

Ábhar na cainte inniu:

- ▣ Measúnú go ginéaralta
- ▣ Measúnú litearthachta go speisialta
- ▣ Measúnú sa Ghaeilge
- ▣ Na trialacha

Measúnú

- ❑ Cé a dhéanann measúnú i do scoil?
- ❑ Cé dó a dhéanann muid measúnú?
- ❑ Cén fáth go ndéanann muid measúnú?

Cén fáth...?

AN ROINN OIDEACHAIS AGUS SCILEANNA | DEPARTMENT OF EDUCATION AND SKILLS

Measúnú ar litearthacht

- ▣ Litearthacht sa Ghaelscoil/ Scoil Ghaeltachta

Litearthacht

Easpa
Leabhair

Dhá chóras
fuaime

Trasnú ó
Bhéarla

Litriú na
Gaeilge casta

Béarla scríofa
sa timpeallacht

Glactar le
líofacht lochtach

Spéis i dtorthaí
an Bhéarla amháin

Tuismitheoirí
gan Ghaeilge

Easpa múiníne ag
múinteoirí le Gaeilge

Gan aon tástáil ar
labhairt na Gaeilge

Níl scagthrialacha
don Ghaeilge

Canúintí

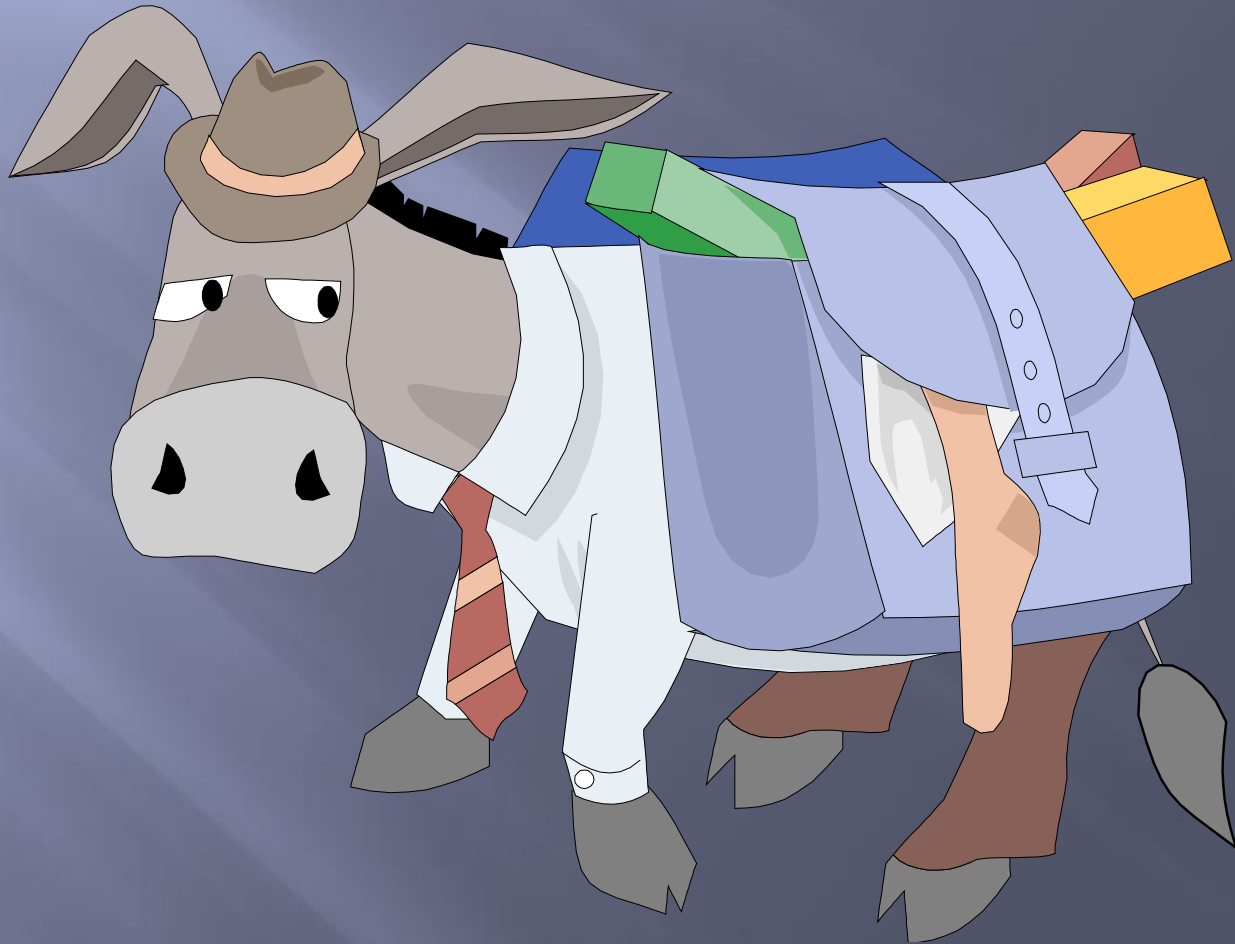
Béim sa Phlean
Scoile ar labhairt

Ní maith le
múinteoirí measúnú?

Is deacair
measúnú a bhunú
ar Séideán Sí

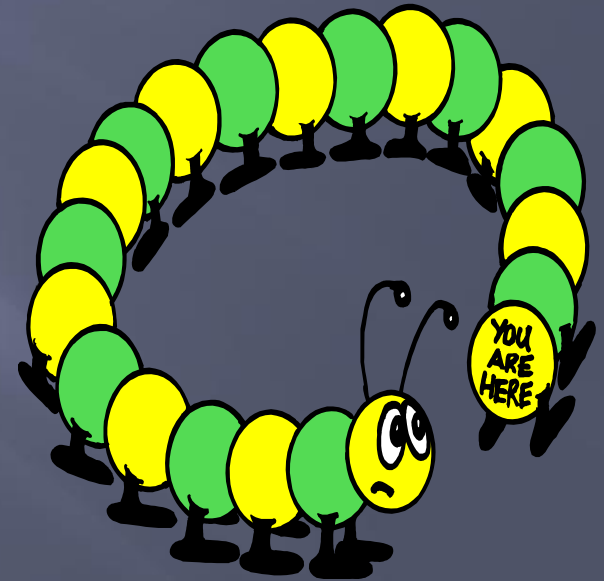
Cruinneas
scríofa?

MEASÚNÚ – Ualach Breise?

Measúnú ar Litearthacht.....

- ▣ Is fiú eolas a bhailiú
- ▣ Is fiú plé a dhéanamh ar thorthaí
- ▣ Bíonn deacrachtaí comónta ann
- ▣ Feabhsóidh teagasc agus foghlaim ó mheasúnú
- ▣ Má fheabhsaíonn litearthacht feabhsóidh foghlaim gach ábhar
- ▣ Tugann measúnú misneach
- ▣ Bíonn dea-scéal ó mheasúnú!

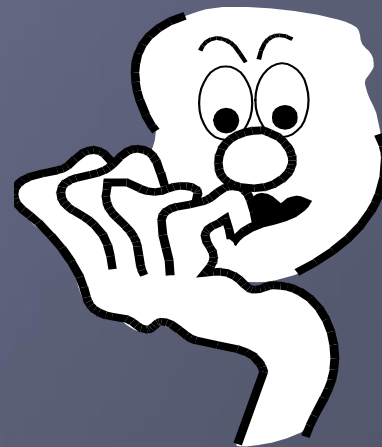

MEASÚNÚ – CÚPLA CEIST!

1. Cén úsáid a bhaineann tú as **tástálacha d'aon chineál** don Ghaeilge agus/nó do Bhéarla ?
2. Cén taithí atá agat ar **thrialacha caighdeánaithe**
  - ❖ don Bhéarla ?
  - ❖ don Ghaeilge?
3. Cé na buntáistí a bhaineann le **trialacha caighdeánaithe**
  - ❖ don mhúinteoir agus don scoil?
  - ❖ don dalta?
  - ❖ don tuismitheoir?
4. An bhfuil **nod praiticiúil** amháin agat faoin mheasúnú ?

Cúpla Ceist Eile .....

1. Cé na tuiscintí ar mheasúnú?

- méasúnú **foirmiúil** -----measúnú **neamhfoirmiúil**
- measúnú **ar Ghaeilge** ---- measúnú **ar Bhéarla**
- measúnú **ar fhoghlaim** ---- measúnú **don fhoghlaim**
- measúnú **don difreálú** --- **difreálú ó mheasúnú**

2. Cén úsáid/buntáistí a bhaineann le

- measúnú **neamhfoirmiúil?**
- measúnú **foirmiúil?**
- measúnú **neamhchaighdeánaithe?**
- measúnú **caighdeánaithe?**

Athdhearcadh ar Mheasúnú

Measúnú
ar
Fhoghlaim

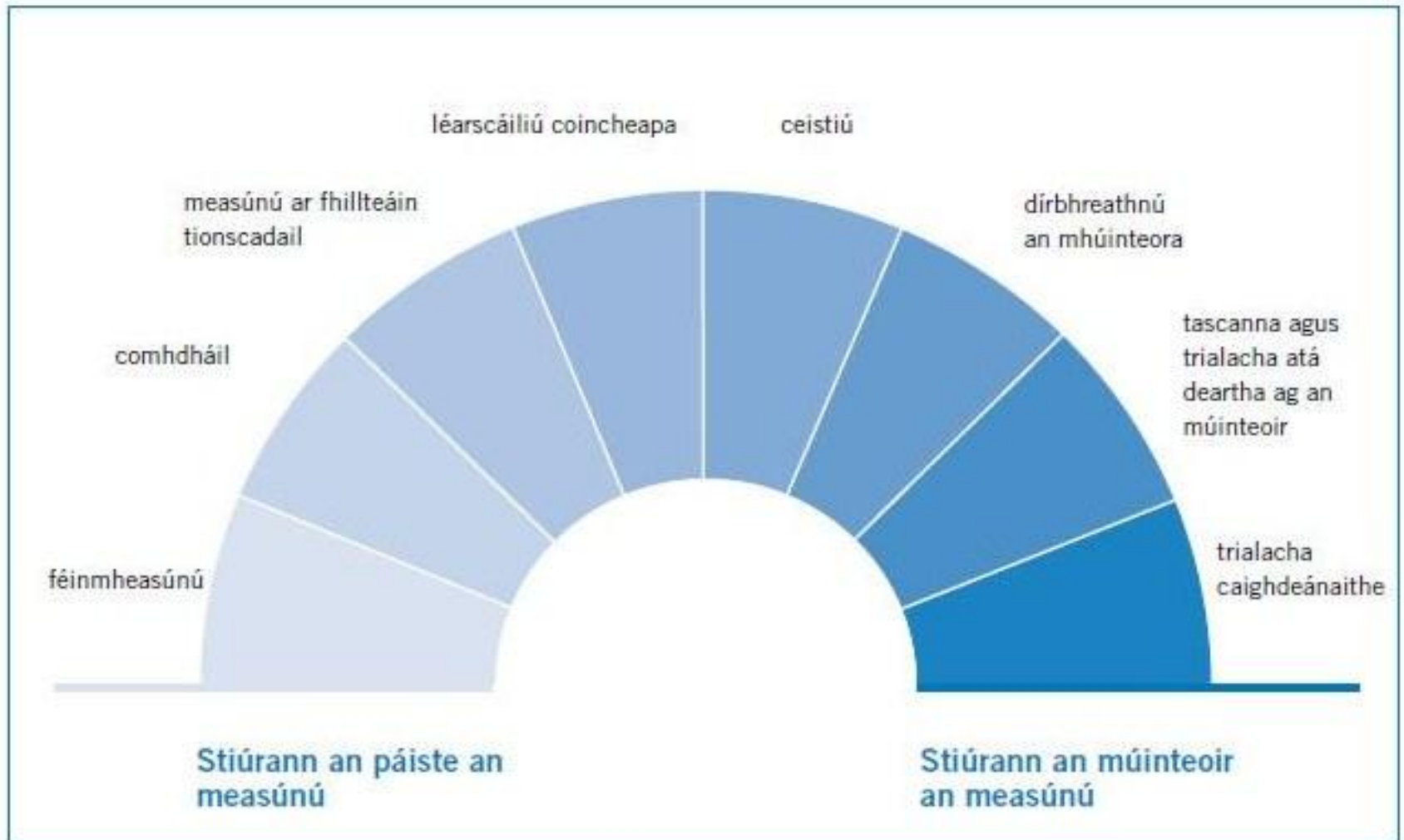
Measúnú
don
Fhoghlaim

Measúnú - *ar/don* Fhoghlaim

Measúnú ar Fhoghlaim	Measúnú don Fhoghlaim
<i>tarlaíonn sé tar éis don fhoghlaim tarlú</i>	<i>is dlúthchuid é de phróiséas na foghlama</i>
<i>bailíonn an múinteoir an t-eolas</i>	<i>roinntear eolas leis an bhfoghlaim</i>
<i>aistrítear an t-eolas de ghnáth chuig marcanna nó gráid</i>	<i>bíonn eolas ar fáil ar chaighdeán na foghlama</i>
<i>déantar comparáid leis na torthaí a fhaigheann daoine eile</i>	<i>bíonn tábhacht ag baint le comparáid a dhéanamh leis na haidhmeanna agus na cuspóirí</i>
<i>breathnaíonn sé siar ar an fhoghlaim a tharla roimh ré</i>	<i>breathnaíonn se chun cinn ar an gcéad chéim eile den fhoghlaim</i>

CNCM (2007) Measúnú i gCuraclam na Bunscoile: Treoirínte do Scoileanna (Lch. 13)

Figiúr 2: Contanam de mhodhanna measúnaithe

LITEARTHACHT AGUS UIMHEARTHACHT DON FHOGHLAIM AGUS DON SAOL

An Straitéis Náisiúnta chun an Litearthacht agus an
Uimhearthacht a Fheabhsú i measc Leanai agus Daoine Óga

2011-2020

D. N. S. C. S. D. | DEPARTMENT OF
OIDEACHAIS | EDUCATION
AGUS SCILEANNA | AND SKILLS

Éileamh ar gach Gaelscoil trialacha
caighdeánaithe ar léitheoireacht na
Gaeilge, léitheoireacht an Bhéarla
agus ar an matamaitic a riar do gach
scoláire incháilithe ag deireadh rang
a dó, rang a ceathair agus rang a sé
(lch. 95).

Céard is brí le Triail Chaighdeánaithe?

“ ... áirítear modhanna don riarachán agus scóráil agus don léirmhíniú ar na torthaí. Sa chleachtas, úsáidtear de ghnáth an téarma “trial chaighdeánaithe” do mheasúnuithe ar mhíreanna a scóráiltear go hoibíochtúil agus a cuirtear ar fáil ar bhonn tráchtála ó áisín-teacht tástála normthagartha”

Ag Tacú le Measúnú sna Scoileanna, CNCM, 2005

FEIDHM AN TRIAIL CHAIGHDEÁNAITHE

**Eolas a chur ar fáil don
Teagasc agus don Fhoghlaim**

AN DÚSHLÁN IS MÓ

“ Caithfear dul i ngleic leis an anailís ar shonraí an mheasúnaithe chun eolas a sholáthar don teagasc agus don fhoghlaim seachas gan ach taifead gnóthachtála a chruthú”.

Foclóir don Triail Chaighdeánaithe

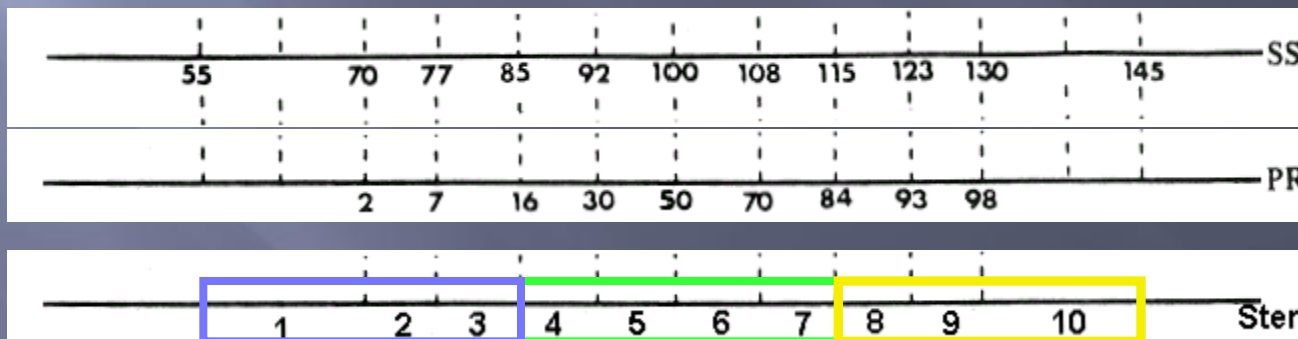
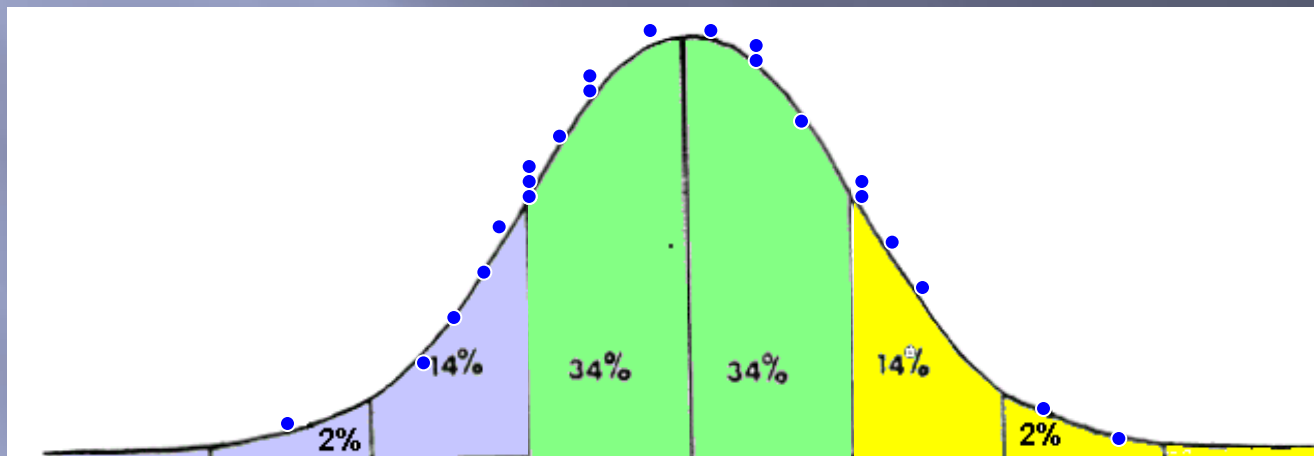
- ❖ Lomscóir
- ❖ Scóir Chaighdeánaithe
- ❖ Sten
- ❖ Peircintíl

Scóir rang-bhunaithe

Scóir tír-chomparáideach

CLOGCHUAR DEN DÁILEADH NORMÁLACH

STEN 8 - 10	Ard / Os cionn an mheáin
STEN 4 - 7	Meán
STEN 1 - 3	Íseal / Faoi bhun an mheáin

Déantar na lomscóranna a aistriú le tábla tiontuíthe

Formáid na Tástála

Triail Ilroghnach

Tá an cailín _____ uachtar reoite

- ag déanamh
- ag ithe
- ag oscailt
- ag breith ar

Freagra Gairid

Tugann Peadar cuairt ar an bhfiacloir ar 16 Márta. Deir an fiacloir leis teacht ar ais 15 lá ina dhiaidh sin. Cén lá den tseachtain é sin?

Formáid a Chur ar Fáil

Tráthnóna fliuch, marbhánta a bhí ann. Bhí Paula Hanley agus a deartháir Tomás ar a mbealach _____ tar éis cuairt a thabhairt ar ghaolta agus bhí _____ bhí ag tiomáint. Go tobann thiomáin carr trasna ós a _____ .
Chuir Mrs. Hanley a cos ar na cosáin _____ bhí sé ró-dhéanach.

MEASÚNÚ [DON] GHAEILGE

2007..

TASC AGUS TÚS

2011....

TORADH

- ❖ **AN TASC - Triail 'Léitheoireachta' do 'Bhunscoileanna'**
  - Mórcheisteanna
  - Mórfhadhbanna
  - Mór-riachtanais

- ❖ **AN TORADH - Triail do Scoileanna 'Rialta' agus do Scoileanna 'Gaeilge'**
  - Scileanna - Éisteacht, Léitheoireacht, Scríbhneoireacht
  - Ceithre Leibhéal - A&B
  - Mór-riachtanais

Na trialacha

▣ Ceithre Leibhéal – A&B

TÁBLA 1
AN RAON TRIALACHA DO SCOILEANNA GAELTACHTA / LÁN-GHAEILGE

Rang	Foirmeacha	Tús na Scoilbhliana (Fómhar)	Deireadh na Scoilbhliana (Earrach)
Naíonáin Shinsir	A agus B	-----	TGD-G Leibheál 1
Rang 1	A agus B	TGD-G Leibheál 1	TGD-G Leibheál 2
Rang 2	A agus B	TGD-G Leibheál 2	TGD-G Leibheál 2
Rang 3	A agus B	TGD-G Leibheál 2	TGD-G Leibheál 3
Rang 4	A agus B	TGD-G Leibheál 3	TGD-G Leibheál 3
Rang 5	A agus B	TGD-G Leibheál 3	TGD-G Leibheál 4
Rang 6	A agus B	TGD-G Leibheál 4	TGD-G Leibheál 4

Leibhéal 1

TRIAIL GHAELIGE DHROIM CONRACH (G)

LEIBHÉAL 1 FOIRM A

Ainm:			
Buachaill:	☐	Cailín:	☐
Dáta Breithe:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____
Scoil:			Rang: _____
Múinteoir:			
Dáta an Lae Inniu:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____

LÉITHEOIREACHT

TASC L1: FOCAIL AGUS PICTIÚR (☑)

Sampla A

- rothar
- teidí
- milseán
- liathróid

Sampla B

- péint
- páipéar
- peann luaidhe
- crián

	Tascanna	Amhscór	Scór Caighdeánach	Scór Sten	Peircintíl
Léamh - Foclóir	L1				
Léamh - Tuiscint	L2+L3+L4				
Léamh - IOMLÁN	L1+L2+L3+L4				
Éisteacht - IOMLÁN	E1+E2				

© FORAS TAIGHDE AR OIDEACHAS, 2010
Athchlóite 2011

FAN

TRIAIL GHAELIGE DHROIM CONRACH (G)

LEIBHÉAL 1 FOIRM B

Ainm:			
Buachaill:	☐	Cailín:	☐
Dáta Breithe:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____
Scoil:			Rang: _____
Múinteoir:			
Dáta an Lae Inniu:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____

LÉITHEOIREACHT

TASC L1: FOCAIL AGUS PICTIÚR (☑)

Sampla A

- rothar
- teidí
- milseán
- liathróid

Sampla B

- péint
- páipéar
- peann luaidhe
- crián

	Tascanna	Amhscór	Scór Caighdeánach	Scór Sten	Peircintíl
Léamh - Foclóir	L1				
Léamh - Tuiscint	L2+L3+L4				
Léamh - IOMLÁN	L1+L2+L3+L4				
Éisteacht - IOMLÁN	E1+E2				

© FORAS TAIGHDE AR OIDEACHAS, 2010
Athchlóite 2011

FAN

Leibhéal 1

Léitheoireacht:

- ▣ Focail agus pictiúr
- ▣ Abairtí agus pictiúr
- ▣ An focal ceart
- ▣ Ceart nó mícheart

Éisteacht:

- ▣ Tasc a haon agus a dó

- ▣ Canúintí

Leibhéal 2

TRIAL GHAELIGE DHROIM CONRACH (G)

LEIBHÉAL 2 FOIRM A

Ainm: _____			
Buachaill: ☐	Cailín: ☐		
Dáta Breithe:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____
Scoil:	Rang: _____		
Múinteoir: _____			
Dáta an Lae Inniu:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____

LÉITHEOIREACTH

TASC L1: LÉIGH AGUS AITHIN (☑)

Sampla A

- rothar
- teidí
- milseán
- liathróid

Sampla B

- péint
- páipéar
- peann luaidhe
- crián

	Tascanna	Amhscór	Scór Caighdeánach	Scór Sten	Peircintíl
Léamh - Foclóir	L1				
Léamh - Tuiscint	L2+L3+L4				
Léamh - IOMLÁN	L1+L2+L3+L4				
Éisteacht - IOMLÁN	E1+E2+E3				

© FORAS TAIGHDE AR OIDEACHAS, 2010
Athchlóite 2011

FAN

TRIAL GHAELIGE DHROIM CONRACH (G)

LEIBHÉAL 2 FOIRM B

Ainm: _____			
Buachaill: ☐	Cailín: ☐		
Dáta Breithe:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____
Scoil:	Rang: _____		
Múinteoir: _____			
Dáta an Lae Inniu:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____

LÉITHEOIREACTH

TASC L1: LÉIGH AGUS AITHIN (☑)

Sampla A

- rothar
- teidí
- milseán
- liathróid

Sampla B

- péint
- páipéar
- peann luaidhe
- crián

	Tascanna	Amhscór	Scór Caighdeánach	Scór Sten	Peircintíl
Léamh - Foclóir	L1				
Léamh - Tuiscint	L2+L3+L4				
Léamh - IOMLÁN	L1+L2+L3+L4				
Éisteacht - IOMLÁN	E1+E2+E3				

© FORAS TAIGHDE AR OIDEACHAS, 2010
Athchlóite 2011

FAN

Leibhéal 2

Léitheoireacht:

- ▣ Léigh agus aithin
- ▣ Roghnaigh focal
- ▣ An abairt nach mbaineann
- ▣ Ceart nó mícheart

Éisteacht:

- ▣ Ceart nó mícheart
- ▣ An focal ceart

- ▣ Canúintí

Leibhéal 3

TRIAL GHAELGE DHROIM CONRACH (G) LEIBHÉAL 3 FOIRM A

Ainm: _____			
Buachaill: ☐	Cailín: ☐		
Dáta Breithe:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____
Scoil:	Rang: _____		
Múinteoir: _____			
Dáta an Lae Inniu:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____

LÉITHEOIREACTH

TASC L1: LÉIGH AGUS AITHIN (☑)

Sampla A

☐	rothar	
☐	teidí	
☐	milseán	
☐	liathróid	

Sampla B

☐	péint	
☐	páipéar	
☐	peann luaidhe	
☐	crián	

	Tascanna	Amhscór	Scór Caihdeánach	Scór Sten	Peircintíl
Léamh - Foclóir	L1				
Léamh - Tuiscint	L2+L3+L4				
Léamh - IOMLÁN	L1+L2+L3+L4				
Éisteacht - IOMLÁN	E1+E2+E3				

TRIAL GHAELGE DHROIM CONRACH (G) LEIBHÉAL 3 FOIRM B

Ainm: _____			
Buachaill: ☐	Cailín: ☐		
Dáta Breithe:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____
Scoil:	Rang: _____		
Múinteoir: _____			
Dáta an Lae Inniu:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____

LÉITHEOIREACTH

TASC L1: LÉIGH AGUS AITHIN (☑)

Sampla A

☐	rothar	
☐	teidí	
☐	milseán	
☐	liathróid	

Sampla B

☐	péint	
☐	páipéar	
☐	peann luaidhe	
☐	crián	

	Tascanna	Amhscór	Scór Caihdeánach	Scór Sten	Peircintíl
Léamh - Foclóir	L1				
Léamh - Tuiscint	L2+L3+L4				
Léamh - IOMLÁN	L1+L2+L3+L4				
Éisteacht - IOMLÁN	E1+E2+E3				

Leibhéal 3

Léitheoireacht:

- ▣ Léigh agus aithin
- ▣ Roghnaigh focal
- ▣ An abairt nach mbaineann
- ▣ Léigh agus freagair

Éisteacht:

- ▣ Ceart nó mícheart
- ▣ An focal ceart
- ▣ An chríoch cheart

- ▣ Canúintí

Leibhéal 4

TRIAL GHAELGE DHROIM CONRACH (G)

LEIBHÉAL 4 FOIRM A

Ainm: _____			
Buachaill: ☐	Cailín: ☐		
Dáta Breithe:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____
Scoil:	Rang: _____		
Múinteoir: _____			
Dáta an Lae Inniu:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____

... .. NÁ TOSAIGH AR AN OBAIR GO FÓILL ... ..

	Tascanna	Amhscór	Scór Caighdeánach	Scór Sten	Peircintíl
Léamh - Foclóir	L1+L2				
Léamh - Tuiscint	L3+L4				
Léamh - IOMLÁN	L1+L2+L3+L4				
Scríobh - IOMLÁN	S1+S2				
Éisteacht - IOMLÁN	E1+E2+E3				

© FORAS TAIGHDE AR OIDEACHAS, 2010
Athchlóite 2011

FAN

TRIAL GHAELGE DHROIM CONRACH (G)

LEIBHÉAL 4 FOIRM B

Ainm: _____			
Buachaill: ☐	Cailín: ☐		
Dáta Breithe:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____
Scoil:	Rang: _____		
Múinteoir: _____			
Dáta an Lae Inniu:	Lá: _____	Mí: _____	Bliain: _____

... .. NÁ TOSAIGH AR AN OBAIR GO FÓILL ... ..

	Tascanna	Amhscór	Scór Caighdeánach	Scór Sten	Peircintíl
Léamh - Foclóir	L1+L2				
Léamh - Tuiscint	L3+L4				
Léamh - IOMLÁN	L1+L2+L3+L4				
Scríobh - IOMLÁN	S1+S2				
Éisteacht - IOMLÁN	E1+E2+E3				

© FORAS TAIGHDE AR OIDEACHAS, 2010
Athchlóite 2011

FAN

Difríochtaí idir Leibhéal 4 agus na leibhéil eile

- ▣ léitheoireacht agus scríbhneoireacht fheidhmiúil
- ▣ freagraí réamhscríofa agus ceisteanna oscailte
- ▣ scileanna scríbhneoireachta

Leibhéal 4

Léitheoireacht:

- ▣ Focal nach n-oireann
- ▣ Focal a oireann
- ▣ Léamh- Tuiscint
- ▣ Litríú
- ▣ Profáil

Éisteacht:

- ▣ Ceart nó mícheart
- ▣ An focal ceart
- ▣ An chríoch cheart

- ▣ Canúintí

Na dúshláin (cuid acu!).....

1. Ní raibh a leithéid ann cheana
2. Deacair T1 vs T2 a shoileiriú / a dheimhniú
3. An chastachtaí sna bunranganna –
  - Gaeilge vs Béarla – insealbhú nó teagasc?
  - Tús na léitheoireachta – Gaeilge / Béarla?
4. An bhféadfaí Gaelt & SLG a chur le chéile?
5. Míchompord ó/i roinnt scoileanna...
6. Rudaí eile – canúintí, scoileanna na nGaeltachtaí, foireann, saineolas foirne srl.

RUDAÍ TÁBHACHTACHA EILE

- ▣ Measúnú ar Fhoghlaim vs don Fhoghlaim
- ▣ Curaclam: Cuspóirí vs Torthaí
- ▣ Téamaí agus Foclóir
- ▣ Téacsleabhair !!
- ▣ Tástáil ar scileanna - an labhairt?
- ▣ Gabhchumas vs Ginchumas

RUDAÍ TÁBHACHTACHTA EILE

- ❖ SCAGTHRIAIL do NAÍONÁIN / PÁISTÍ LE RIACHTANAIS AR LEITH
- ❖ Ó BHUNSCOIL GO MEÁNSCOIL
- ❖ AN LABHAIRT.....
- ❖ ÉAGSÚLACHTAÍ - Gaeltachtaí vs Scoileanna Lán-Ghaeilge
- ❖ CUMARSÁID LE TUISMITHEOIRÍ

*Tá an sochar is mó le fáil ón
léirmhíniú ar thástáil
chaighdeánaithe
nuair a thagann saibhriú ar
an teagasc agus ar an
bhfoghlaim*